

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 122 375/98-11134
Signatura: bl2ws201

Oblastní pracoviště č. 12 - Brno
Okresní pracoviště Brno - město

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola:	Gymnázium Brno, Slovanské náměstí 7, 612 00 Brno
Identifikátor ředitelství:	600 013 472
Ředitel školy:	PhDr. Josef Filouš
Zřizovatel:	MŠMT ČR, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1
Příslušný školský úřad:	ŠÚ Brno, Křížová 22, 603 00 Brno
Termín inspekce:	2. - 4. prosince 1998
Inspektorky:	PhDr. Jana Plšková, Mgr. Věra Hlaváčová, PhDr. Renáta Ševčíková
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Rozhodnutí MŠMT ČR o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 21 391/96-61 07, informační výpis ze sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení platný od 1. 9. 1998, třídní knihy tříd, v nichž byly realizovány hospitace, rozvrh hodin, školní řád, personální dokumentace učitelů, v jejichž hodinách se uskutečnily hospitace, učební osnovy vzdělávacího programu Základní škola a učební osnovy čtyřletého gymnázia pro sledované předměty, výroční zpráva o činnosti školy ve šk. r. 1997/98, tematické plány pro výuku v hospitovaných předmětech, zápisy ze schůzek předmětových komisí sledovaných předmětů, namátkou vybrané sešity žáků, vnitřní předpis stanovující zásady hodnocení a klasifikace žáků, přehled mimoškolní a zájmové činnosti v r. 1998, dokumentace žákovské knihovny, hospitační záznamy ČŠI

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

Česká školní inspekce se zaměřila na hodnocení podmínek a průběhu vzdělávání v předmětech český jazyk a literatura, matematika a základy společenských věd.

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Škola má pro výuku sledovaných předmětů velmi dobré prostorové podmínky. Je vybavena funkční výpočetní technikou s kvalifikovanou obsluhou. Jak žáci, tak učitelé

mají možnost využít služeb bohaté knihovny. Knižní fond vyžaduje další aktualizaci a doplnění odbornými publikacemi. Vybavení pomůckami a didaktickou technikou není optimální. Kabinetní sbírky obsahují málo pomůcek; některé z nich jsou zastaralé, ale použitelné. Jednotliví vyučující shromažďují pro výuku příslušného předmětu své vlastní materiály. Didaktická technika je z části nefunkční, využívá se proto didaktické techniky ze sbírek jiných předmětů (hudební výchova).

Fond učebnic pro nižší třídy šestiletého gymnázia je dostatečný. Ve vyšších třídách disponovali učebnicemi a texty zpravidla pouze učitelé nebo jednotliví žáci, pokud respektovali doporučení vyučujících. Ke společné práci s odbornou a krásnou literaturou přímo ve výuce nebyli někdy motivováni, protože učitelé ji ve většině případů nevyžadovali.

Materiálně technické podmínky výchovně vzdělávací činnosti ve sledovaných vyučovacích předmětech hodnotíme jako průměrné.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Rozvrh hodin odpovídá požadavkům vyhlášky o středních školách a respektuje v zásadě požadavky na rozložení psychicky náročných činností během dne. Učebny jsou velké a vhodně osvětlené, některé z nich byly vybaveny pomůckami a motivujícími materiály (kulturní aktuality, matematické obrazové tabule, modely těles ap.). Pracovní místa žáků i učitelů mají základní vybavení. Žáci využívají prostory pro relaxaci a rekreaci a mají možnost dodržovat pitný režim. K dobrému estetickému dojmu přispívají jejich kvalitní výtvarné práce umístěné ve společných prostorách školy.

Ve sledované výuce byly použité metody a formy práce většinou přiměřené schopnostem a věku žáků, z hlediska psychohygieny však nevhodně působila jejich stereotypnost a monologičnost. V nižších ročnících víceletého gymnázia byly některé hodiny strukturovány vzhledem k věku žáků neadekvátně, volba metod odpovídala spíše vyšším ročníkům.

Psychohygienické podmínky vzdělávání ve sledovaných předmětech hodnotíme jako průměrné.

3 Hodnocení personálních podmínek

Hospitovaným předmětům vyučují na gymnáziu pedagogové s odpovídající odbornou a pedagogickou způsobilostí.

Vzhledem ke stoprocentní kvalifikovanosti vyučujících hodnotíme personální podmínky ve sledovaných vyučovacích předmětech jako nadprůměrné.

4 Plnění učebních osnov

Jak vyplývá ze srovnání učebních osnov, tematických plánů a zápisů v třídních knihách, někteří vyučující plní schválené učební dokumenty. Vedle toho však shledala ČŠI při kontrole plnění učebních osnov dílčí nedostatky u některých vyučujících ve všech sledovaných předmětech. V osnovách byly provedeny změny, které se odrážejí jednak v tematických plánech, jednak v zápisech do třídních knih. Tyto změny nebyly ředitelem školy schváleny. Jde o následující úpravy:

- V tematických plánech nejsou zahrnuty některé důležité tematické celky. V tematických plánech českého jazyka a literatury je v některých ročnících úplně vynechána nebo velmi zredukována jazyková složka učiva. Tuto nerovnoměrnost potvrzují i zápisy v třídních knihách.

- Témata stanovená osnovami byla rozpracována do odlišných obsahových celků nebo rozšířena o další témata, která v osnovách nejsou zahrnuta, příp. je některým tématům věnováno neúměrné množství vyučovacích hodin.

- Tematické celky jsou přesouvány postupně do stále vyššího ročníku, což vede ke kumulaci neprobraného učiva.

Tematické plány jsou zpracovány v některých případech pouze rámcově, chybí jakékoli časové rozvržení respektující hodinové dotace stanovené osnovami. To ztěžuje, jak dokazují výše uvedené nedostatky, průběžnou kontrolu plnění osnov především samotnému vyučujícímu.

Plnění učebních osnov ve sledovaných vyučovacích předmětech hodnotíme jako spíše podprůměrné.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

Český jazyk a literatura

Vyučovací jednotky se vyznačovaly odborně fundovaným výkladem a promyšleným využitím mezipředmětových vztahů. Důraz na dějinné souvislosti vedl k lepšímu pochopení literární historie. K efektivnímu využití času v hodinách přispívala kontrola vědomostí žáků kombinací ústního a písemného zkoušení. Tam, kde dostali žáci příležitost podílet se na výkladu či interpretaci textu, reagovali spontánně a uplatnili svůj zájem o aktuální kulturní dění. Pokud pracovali s textem, prokázali schopnost obsahové analýzy, nebyli však vedeni k samostatným obecným závěrům o díle, žánru či směru. V jedné hodině byla funkčně využita didaktická technika.

Hospitace ukázaly, že přesouvání neprobraných tematických celků do vyšších ročníků vede k časové tísní. Důsledkem je pak hromadění faktografie na úkor práce žáků s odborným či uměleckým textem. Literárně teoretické poznatky ne vždy vycházely z rozboru konkrétního díla. Závažným nedostatkem většiny hodin je absence textů pro žáky. Nejednou byli odkázáni pouze na poslech, protože text měl k dispozici jen učitel nebo jeden žák. Diktování dlouhých pasáží často suplovalo práci s učebnicemi, slovníky a jinými informačními zdroji. Převládaly verbální aktivity učitelů a frontální styl výuky. Málo diferencovaná klasifikace postrádala motivující charakter: někdy byli žáci hodnoceni jen za splnění úkolu, nikoli za kvalitu či vynaložené úsilí. Komunikace se odehrávala výhradně na úrovni učitel - žák, nikdy mezi žáky samotnými. Cíle stanovené osnovami tak byly v některých vyučovacích jednotkách plněny jen z části.

Kvalitu vyučování v předmětu český jazyk a literatura hodnotíme na základě sledovaných hodin celkově jako průměrnou.

Základy společenských věd a společenskovědní seminář

Cíle jednotlivých hodin byly v zásadě v souladu se vzdělávacími cíli učebních osnov, vyučující je žákům nesdělovali, zpravidla je však seznámili s tématem. Stanovené cíle byly většinou plněny. Učivo ne zcela odpovídalo celkům stanoveným učebními osnovami. V polovině sledovaných vyučovacích hodin byly metody voleny tak, že žáci pod vedením učitele vyvozovali poznatky, řešili situace a problémy. Ve druhé polovině hospitovaných hodin žáci pouze přijímali hotové poznatky a zapisovali do sešitů. Zvolený postup vedl k tomu, že se žáci k probíranému tématu nevyjadřovali a zůstali pasivní. Učivo v těchto hodinách bylo podáno nepřehledně a málo efektivně. Spolupráce a komunikace žáků s učitelem byla v polovině hodin výrazně aktivnější a lepší než ve druhé, kde žáci pouze plnili úkoly učitele a jen výjimečně zaujali vlastní stanovisko. Hodnocení a klasifikace

žáků se uplatnila ve sledovaných hodinách jen zřídka. Informační zdroje využil učitel k demonstraci učiva a žáci k přípravě referátů, s učebnicemi se nepracovalo.

Kvalitu vyučování v obou sledovaných předmětech hodnotíme v části hodin jako spíše nadprůměrnou, v části jako podprůměrnou.

Matematika

Vyučující stanovili cíle hodin v souladu s tematickými celky učebních osnov. Cíle hodin nebyly žákům vždy jednoznačně sděleny, mnohdy byl cíl zaměněn za téma. Efektivita hodin se lišila v závislosti na použitých vyučovacích metodách. V mnoha hodinách byly jednotvárné: výklad, základní fixační metody (opakování a procvičování vědomostí), samostatná práce. V jedné vyučovací hodině byly využity heuristické a dialogické problémové metody, jinde chyběly efektivní postupy a formy práce. Diferencovaný a individuální přístup byl ojedinělý. Žáci se zúčastňovali procesu výuky spíše pasívně, jejich aktivita a iniciativa byla nízká. V hodinách byla patrna snaha o zpětnou vazbu formou hodnocení, klasifikace a písemného prověřování vědomostí. Domácí úkoly jsou zadávány účelně a v přiměřeném množství. Většina hodin postrádala závěrečné shrnutí a zopakování učiva.

Kvalitu výuky ve vyučovacím předmětu matematika hodnotíme jako spíše podprůměrnou.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Gymnázium dosahuje dobrých výsledků při přijímání žáků k vysokoškolskému studiu. Chování žáků bylo přirozené, ukázněné a většinou zdvořilé. Vyjadřovali se kultivovaně. V některých hodinách byly cílevědomě rozvíjeny jejich komunikativní dovednosti, často však nebyli stimulováni ke komunikaci a vzájemné spolupráci. Většinou naslouchali, pasívně přejímali předkládané poznatky a názory. Dokázali reprodukovat fakta, v menší míře si poradili s aplikací získaných poznatků při řešení konkrétních úkolů. Při prezentaci výsledků samostatné práce byli závislí i ve vyšších ročnících na písemné přípravě. Jen výjimečně uplatnili zřetel k posluchači a využili kontaktní prostředky. Pokud vyslovovali vlastní soudy, chyběla přesvědčivá argumentace.

Výsledky vyučování hodnotíme na základě sledovaných hodin jako průměrné.

7 Hodnocení výchovného poradenství

Funkce výchovného poradce je na škole zřízena, systém poradenství je založen především na spolupráci s třídními učiteli. Výchovný poradce pomáhá při profesní orientaci žáků, poskytuje informace o možnostech dalšího studia na vysoké nebo vyšší odborné škole. Pečlivě sleduje úspěšnost v přijímání k dalšímu studiu. Prostřednictvím třídních učitelů podává důležité informace rodičům. Při výrazných obtížích spolupracuje s pedagogicko-psychologickými poradnami, s odborníky a lékaři.

Vedení školy zřídilo v rámci prevence zneužívání návykových látek na škole funkci protidrogového koordinátora.

Výchovné poradenství má spíše nadprůměrnou úroveň.

8 Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost

Gymnázium nabízí volnočasové aktivity, které podporují rozvoj žákovy osobnosti a napomáhají prohlubování a rozšiřování zájmů žáků i rozvíjení jejich talentu. Vytváří podmínky pro vznik pocitu sounáležitosti a hrdosti na školu. Organizuje významné akce, které ho reprezentují na veřejnosti. V oblasti společensko-kulturní jde např. o společné

návštěvy divadel, reprezentativní žákovské koncerty, na nichž se podílejí i zahraniční partneři, a o výtvarnou tvořivost. Důležitou součástí mimoškolní činnosti představují sportovní turnaje, soutěže a kurzy.

Významné aktivity jsou spojeny s odborným rozvojem žáků. Gymnázium se úspěšně prezentuje v soutěžích a olympiádách i ve středoškolské odborné činnosti nejen v rámci regionu, ale i v celostátním měřítku, a to především v jazykových a konverzačních soutěžích, v zeměpisu, biologii aj.

K rozšíření a prohloubení jazykových a estetických dovedností a odborných znalostí přispívají mimořádně bohaté styky s partnerskými školami v osmi evropských zemích, a to jak na úrovni managementu školy a učitelů, tak především na úrovni žáků. Řada dalších zajímavých mezinárodních projektů je ve stadiu příprav.

Škola podporuje účast žáků při akcích a činnostech, které pomáhají vytvářet její dobré jméno.

Aktivity, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost školy, hodnotíme jako nadprůměrné.

ZÁVĚRY

Na základě uvedených zjištění hodnotí Česká školní inspekce výchovně vzdělávací činnost školy ve sledovaných oblastech celkově jako průměrnou.

razítko

Podpisy inspektorek: vedoucí týmu PhDr. Jana Plšková v. r.
členky týmu Mgr. Věra Hlaváčová v. r.
PhDr. Renáta Ševčíková v. r.

V Brně dne 18. prosince 1998

Přílohy: 0

Inspekční zprávu jsem převzal dne 18. prosince 1998

razítko

Podpis ředitele školy PhDr. Josef Filouš v. r.

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání / odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel:	4. 1. 1999	375/99
Školský úřad:	4. 1. 1999	394/99
Rada školy:	4. 1. 1999	395/99

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. ČŠI	Text
30. 12. 1999	227/98	Doručeno přijetí opatření

